

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ได้รับความสนใจจากรัฐบาลโดยได้จัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติขึ้นมาเป็นหน่วยงานระดับนโยบาย ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แผนแม่บท มาตรการควบคุมการก่อสร้างอาคาร อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมาก็ยังประสบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ทำให้การอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งเป็นที่มาของการศึกษาครั้งนี้

ในบทนี้จะประกอบด้วย การสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

6.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ในระยะแรก มีหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่รับผิดชอบ ได้แก่ กรมศิลปากร และกรุงเทพมหานคร ต่อมารัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานระดับนโยบาย ปัจจุบันคือ คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ และองค์กรภาคเอกชน

ปัญหาการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ แบ่งออกเป็น 2 ปัญหาหลัก คือ 1) ปัญหาการขาดประสิทธิภาพในการประสานงานและความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐ มีสาเหตุมาจากการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนกันระหว่างหน่วยงานระดับนโยบายกับระดับปฏิบัติการ การขาดความเอาใจจริงเอาใจในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานระดับนโยบาย และการขาดการสนับสนุนจากรัฐบาล (ดังตาราง 6-1) 2) ปัญหาผลกระทบจากแผนแม่บทและการขาดความร่วมมือจากประชาชน มีสาเหตุมาจากกระบวนการวางแผนที่อยู่ในวงจำกัดทางวิชาการและไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมเท่าที่ควร และการขาดการให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ของประชาชน (ดังตาราง 6-2)

ตาราง 6-1 สาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาการขาดประสิทธิภาพในการประสานงานและความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐ

สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
<p>สาเหตุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การดำเนินงานที่ซ้ำซ้อนกันระหว่างหน่วยงานระดับนโยบายกับระดับปฏิบัติการ - ขาดการสนับสนุนจากรัฐบาล - ขาดเกณฑ์ในการพิจารณาโครงการของรัฐ - การขาดความเอาใจจริงเอาใจในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานระดับนโยบาย 	<p>แนวทางแก้ไขด้านภารกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานระดับนโยบายยกเลิกการจัดทำแผนปฏิบัติการ และมอบให้หน่วยปฏิบัติการ - ปรับปรุงเกณฑ์ในการพิจารณาโครงการของรัฐ - เพิ่มการสนับสนุนการดำเนินงานแก่หน่วยงานปฏิบัติ - เพิ่มการประสานงานหน่วยงานของรัฐ - เพิ่มการติดตามประเมินผลโครงการตามแผน - เพิ่มการรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะรัฐมนตรี - ลดบทบาทการชี้ขาดให้หน่วยงานปฏิบัติตาม <p>แนวทางแก้ไขด้านโครงสร้าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่/ยกฐานะฝ่ายเลขานุการ - เสนอให้ ครม. มอบหมายให้รองนายกฯหรือ รมต.ที่เข้าใจการอนุรักษ์มาดูแล - เพิ่มคณะอนุกรรมการรับผิดชอบเฉพาะเรื่อง <p>แนวทางแก้ไขด้านเครื่องมือการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มการสร้างความเข้าใจต่อการอนุรักษ์แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ - รัฐบาลควรให้การสนับสนุนการอนุรักษ์อย่างจริงจัง - เพิ่มการสนับสนุนด้านงบประมาณและเงินอุดหนุน - ปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงาน - เพิ่มการใช้เครื่องมือทางผังเมือง - ปรับปรุงมาตรการควบคุมที่เป็นตัวบทกฎหมาย - ปรับปรุงกฎหมายให้อำนาจท้องถิ่นมากขึ้น

ตาราง 6-2 สาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาผลกระทบจากแผนแม่บทและการขาดความร่วมมือจากประชาชน

สาเหตุ	แนวทางแก้ไข
<ul style="list-style-type: none"> - การวางแผนอยู่ในวงจำกัดทางวิชาการ - ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน - ประชาชนขาดความสนใจและเข้าใจการอนุรักษ์ 	<p><u>แนวทางแก้ไขด้านภารกิจ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงแผนแม่บทให้คำนึงถึงปัญหาเศรษฐกิจ-สังคม - เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วม <p><u>แนวทางแก้ไขด้านโครงสร้าง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มนักวิชาการที่ครอบคลุมทุกด้าน - เพิ่มตัวแทนประชาชนในพื้นที่ - เพิ่มองค์กรเอกชนด้านสังคม - เพิ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น เช่น ด้านสังคม - ปรับสัดส่วนขององค์ประกอบให้เท่าๆกัน - เพิ่มคณะกรรมการในระดับท้องถิ่น - เพิ่มคณะกรรมการรับผิดชอบเฉพาะเรื่อง <p><u>แนวทางแก้ไขด้านเครื่องมือการดำเนินงาน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มการสร้างความเข้าใจต่อการอนุรักษ์แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ - เพิ่มการสนับสนุนด้านงบประมาณและเงินอุดหนุน - เพิ่มการใช้มาตรการสร้างแรงจูงใจ เช่น ใช้ระบบภาษี - เพิ่มการใช้เครื่องมือทางผังเมือง - ปรับปรุงกฎหมายให้อำนาจท้องถิ่นมากขึ้น

โดยสรุป เพื่อแก้ปัญหาหลักทั้ง 2 ปัญหาของการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ แนวทางการจัดรูปองค์กรเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

1) ด้านภารกิจ หน่วยงานระดับนโยบายควรปรับลดอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยมอบให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง คำนึงถึงประเด็นทางเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มมากขึ้นในการกำหนดนโยบายและแผนแม่บท ปรับปรุงการให้คำปรึกษา การสนับสนุนการดำเนินงานแก่หน่วยงานปฏิบัติ การประสานงาน และติดตามประเมินผล

2) ด้านโครงสร้าง การจัดองค์กรในรูปคณะกรรมการเป็นที่ยอมรับสำหรับการวางแผนเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ แต่ควรเพิ่มคณะกรรมการหรือคณะทำงานในคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประสานการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งควรเพิ่มองค์ประกอบของกรรมการให้ครอบคลุมผู้ที่เกี่ยวข้องมากขึ้น

3) ด้านเครื่องมือการดำเนินงาน หน่วยงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมและตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ รวมทั้งปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ รัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการอย่างจริงจัง

6.2 ข้อเสนอแนะ

6.2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากสรุปผลการศึกษา จะได้กล่าวถึง แนวทางการจัดรูปองค์กรเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ โดยเป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุของปัญหา สำหรับข้อเสนอแนะที่จะกล่าวต่อไปนี้จะเป็นการเสนอแนะเพิ่มเติมต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะต่อไปนี้ได้สรุปจากการสำรวจแนวความคิดของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เป็นสำคัญ

ในด้านภารกิจ ควรจะต้องแบ่งแยกการอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงานระดับนโยบาย และหน่วยงานปฏิบัติการ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน โดยคณะกรรมการระดับชาติมีความจำเป็นในการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ เพราะเป็นพื้นที่ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องจากหลายกระทรวงทำให้ต้องการการประสานงาน รวมทั้งการสนับสนุนทางด้านงบประมาณ จากรัฐบาลกลาง โดยคณะกรรมการระดับชาติควรมีหน้าที่ในการกำหนด

นโยบาย วางแผนแม่บทที่เป็นกรอบกว้าง ๆ ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วม เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการอนุรักษ์ให้กับประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ และติดตามประเมินผลนโยบาย

ในด้านโครงสร้าง ควรมีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 กลุ่ม ได้แก่ ฝ่ายรัฐบาลกลาง ฝ่ายท้องถิ่น และฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้ คณะกรรมการควรมีจำนวนไม่มากเกินไป แต่ควรมีให้ความหลากหลายเพียงพอจากหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติงานตามนโยบายและแผน และหน่วยงานที่ต้องบังคับใช้กฎหมาย หลากหลายจากนักวิชาการในสาขาวิชาทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม และหลากหลายจากตัวแทนของประชาชนที่ได้รับกระทบในพื้นที่ โดยสัดส่วนของทั้ง 3 กลุ่ม ควรมีจำนวนเท่า ๆ กัน เพื่อความผลประโยชน์ในของแต่ละฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายของภาครัฐ และประชาชน ดังนั้น ฝ่ายผู้ทรงคุณวุฒิ จึงเข้ามาทำหน้าที่เป็นคนกลางในการประสานผลประโยชน์ และสร้างความเข้าใจแก่กลุ่มโดยทั่วไป และเมื่อพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ที่ต้องทำหน้าที่ในการสร้างความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ให้กับประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว จึงต้องเลือกผู้ที่มีความรู้ในประวัติศาสตร์ มีความรู้ในวิชาการและเทคนิคการอนุรักษ์ เพื่อให้สามารถอธิบายให้คนอื่นเข้าใจได้ นักวิชาการด้านอื่น ๆ เช่น นักพัฒนาชุมชน นักเศรษฐศาสตร์ หรือวิศวกร เป็นต้น อาจกำหนดให้มีสัดส่วนน้อยกว่าได้ เพราะกลุ่มตัวแทนประชาชน ซึ่งจะมีกลุ่มที่ต้องการพัฒนาให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นเข้ามามีส่วนร่วมด้วยอยู่ส่วนหนึ่งแล้ว และก็ควรมีตัวแทนประชาชนที่ต้องการอนุรักษ์วิถีชีวิตของชุมชนของตนรวมอยู่ด้วย ซึ่งโดยรวมแล้ว ทั้ง 3 ฝ่ายที่เป็นฝ่ายรัฐบาลกลาง ฝ่ายท้องถิ่น และฝ่ายนักวิชาการ

สำหรับตำแหน่งประธานกรรมการนั้น เนื่องจากคณะกรรมการฯ มีภารกิจต้องประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ และมีความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาลเพื่อให้การดำเนินงานของรัฐบาลประสบความสำเร็จ จึงต้องมีประธานเป็นนักการเมืองในระดับชาติ ซึ่งจะสามารถช่วยนำประเด็นปัญหาของการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ ไปผลักดันในระดับคณะรัฐมนตรีได้ แต่ทั้งนี้ คุณสมบัติของประธานจึงอยู่ที่ว่า ควรจะเป็นผู้ที่มีความสนใจและให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ จึงจะช่วยสนับสนุนให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานราชการที่ผู้บริหารไม่ค่อยให้ความสำคัญร่วมมือมาประชุม ให้ความสำคัญที่ต้องมาประชุมคณะกรรมการฯ และช่วยสนับสนุนให้รัฐบาลให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์

เนื่องจากคณะกรรมการฯ มีหน้าที่ต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและสร้างความเข้าใจ ตลอดจนการติดตามประเมินผล ดังนั้น จะเห็นได้ว่างานของการอนุรักษ์และพัฒนา

กรุงรัตนโกสินทร์ ยังคงจำเป็นต้องดำเนินการต่อเนื่องต่อไปอีก โดยเฉพาะการสร้างความเข้าใจให้เกิดจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ซึ่งไม่ใช่เรื่องที่จะทำได้ง่าย ๆ ต้องอาศัยระยะเวลายาวนาน อีกทั้งนโยบายและแผนจำเป็นต้องมีการติดตามประเมินผล และทบทวนอยู่เสมอ ดังนั้น คณะกรรมการระดับชาติที่รับผิดชอบการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ จึงเป็นคณะกรรมการที่สามารถดำเนินการต่อเนื่องในระยะยาว

ทั้งนี้ มีฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกให้คณะกรรมการ เป็นผู้ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เป็นผู้จัดเตรียมข้อมูลสำหรับการพิจารณาของคณะกรรมการ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ของคณะกรรมการฯ ได้สะท้อนถึงประสิทธิภาพของฝ่ายเลขานุการในปัจจุบันหลายประการ ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการ ควรจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทในการดำเนินงานให้เป็นเชิงรุกมากขึ้น ทั้งในด้านการประสานงาน เป็นศูนย์รวมข้อมูล ไม่ใช่เป็นผู้ลงมือปฏิบัติเอง และในการประชาสัมพันธ์ให้เกิดการมีส่วนร่วมและความเข้าใจในการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และดำเนินงานในเชิงรุกที่จะเสนอแนวทางและทำให้รัฐบาลเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ให้ได้

นอกจากนี้ ในโครงสร้างของคณะกรรมการ ควรจะมีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจขึ้นมาเพิ่มขึ้น ทั้งคณะอนุกรรมการในเชิงบทบาทหน้าที่ (function) และคณะอนุกรรมการในพื้นที่ (area) ซึ่งสามารถเชิญให้ผู้ที่เกี่ยวข้องที่ไม่สามารถให้เข้าร่วมเป็นกรรมการในระดับชาติได้ เพราะต้องจำกัดขนาดของคณะกรรมการฯ เป็นการกระจายอำนาจให้หน่วยงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและให้ความร่วมมือ โดยฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการก็ควรที่จะขึ้นอยู่กับที่เดียวกันกับประธานอนุกรรมการ เพื่อให้สะดวกในการดำเนินงาน และเป็นการแบ่งเบาภาระให้ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการชุดใหญ่ด้วย

ในระดับท้องถิ่น ควรจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของท้องถิ่นในเรื่องการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ด้วย โดยมีองค์ประกอบของผู้ทรงคุณวุฒิในระดับท้องถิ่นที่เข้าใจปัญหาและมีความรู้เฉพาะในท้องถิ่นร่วมในคณะกรรมการฯ แล้วคณะกรรมการของท้องถิ่นก็เสนอเรื่องที่ได้พิจารณากันมายังคณะกรรมการในระดับชาติ ซึ่งจะทำงานมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันเป็นอย่างดีเป็นระบบ ดังนั้น จะเห็นได้ว่า แนวความคิดดังกล่าวจะช่วยเสริมโครงสร้างของคณะกรรมการให้สามารถวางนโยบายและแผนที่มาจากความต้องการของคนในพื้นที่ได้ ซึ่งกรรมการของท้องถิ่นก็สามารถที่จะดึงเอาผู้แทนประชาชนในพื้นที่เข้ามาร่วมในระดับนี้ได้

ในการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าต่าง ๆ ทั่วประเทศ ควรกระจายอำนาจให้เป็นหน้าที่ขององค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดูแล ไม่ควรนำมาอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการชุดเดียวกัน แต่

สามารถนำหลักการของการจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขใหม่ ไปใช้เป็นตัวอย่างได้

6.2.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการสำรวจแนวความคิดของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 6 คน รวม 18 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่พิจารณาแล้วว่าจะมีความเพียงพอที่จะทำให้ได้ทัศนะจากกลุ่มต่าง ๆ ที่เพียงพอในระยะเวลาที่จำกัด ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนในแต่ละกลุ่มเป็นตัวแทนของกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันทั้งสิ้น แต่จากการศึกษา พบว่า ยังมีผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีความรู้และประสบการณ์อีกเป็นจำนวนหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายและอาจมีทัศนะที่แตกต่างออกไปในกลุ่มเดียวกัน ดังนั้น หากมีการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นนี้ จึงเสนอแนะว่าควรที่จะกำหนดกลุ่มตัวอย่างให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่ออาจทำให้ทัศนะที่แตกต่างและเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

ควรมีการศึกษาในรายละเอียดเพิ่มเติมถึง สัดส่วนของสาขาวิชาต่าง ๆ ที่จะมาร่วมกันพิจารณาแผนอนุรักษ์ ว่าควรจะมีสัดส่วนเป็นอย่างไร สัดส่วนที่ต่างกันแค่ไหนจะส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจ เพราะในการศึกษาครั้งนี้ได้เสนอแนวทางกว้าง ๆ เท่านั้น

กรุงรัตนโกสินทร์เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในระดับชาติ ดังนั้น หากนำแนวทางการจัดรูปองค์กรเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ไปใช้กับเมืองเก่าอื่น ๆ ต้องพิจารณาในประเด็นเกี่ยวกับความสำคัญของเมืองด้วย เพราะเมื่อเมืองมีความสำคัญในระดับชาติมาก จึงต้องให้องค์กรในระดับชาติเข้ามาจัดการมากตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม งานอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าก็ยังคงต้องพิจารณาว่า มีความจำเป็นต้องมีหน่วยงานในระดับรัฐบาลกลางช่วยในการประสานงาน เช่นเดียวกับกรุงรัตนโกสินทร์หรือไม่ เพราะเมืองเก่าต่าง ๆ เช่น เชียงใหม่ พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี นครศรีธรรมราช เป็นต้น ก็มีความสำคัญในระดับชาติ มีหน่วยงานรับผิดชอบมากมายหลายกระทรวงเช่นเดียวกับกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งในการประสานงานระดับชาติ ก็มีสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม โดยกลุ่มงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ และศิลปกรรมรับผิดชอบอยู่แล้ว จึงควรต้องพิจารณาต่อไปว่า ปัญหาการวางนโยบายและแผนเมืองเก่าต่าง ๆ เป็นอย่างไร หน่วยงานที่รับผิดชอบมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ก็จะสามารถเสนอแนวทางแก้ไขได้ต่อไป